
Europos socialinio fondo agentūra

APGYVENDINIMO LIETUVOJE IŠLAIDŲ FIKSUOTŲJŲ ĮKAINIŲ NUSTATYMO TYRIMO ATASKAITA

2016-07-22

esfa

TURINYS

ĮVADAS.....	4
I. TYRIMO METODIKA	5
I.1. Tyrimo prielaidos ir duomenų šaltiniai	5
I.2. Tyrimo metodika	8
II. TYRIMO REZULTATAI	10
III. NUSTATYTŲ FIKSUOTŲJŲ DYDŽIŲ TAIKYMAS	11
PRIEDAI.....	12

Tyrimo ataskaitoje vartojamos šios Lietuvos Respublikos teisės aktuose (Lietuvos Respublikos turizmo įstatyme ir Apgyvandinimo rūšių apraše, patvirtintame Valstybinio turizmo departamento prie Ūkio ministerijos (toliau – VTD) direktoriaus 2011 m. lapkričio 21 d. įsakymu Nr. V-141 „Dėl apgyvandinimo rūšių aprašo patvirtinimo“ (2014 m. spalio 28 d. įsakymu Nr. V-222 nauja redakcija) nustatytos sąvokos:

Apgyvandinimo paslauga – savarankiška, už užmokestį atliekama ekonominė veikla, kuria sudaromos sąlygos tenkinti nakvynės ir higienos poreikius;

Kurortas – įstatymu suteiktas statusas gyvenamajai vietai, kurioje yra mokslškai ištirtų ir pripažintų gydomaisiais gamtinių gydomųjų veiksnių (mineralinių vandenų, gydomojo purvo, sveikatai palankus mikroklimatas, rekreacinių želdinių, vandens telkinių) ir išplėtotą speciali infrastruktūra naudoti šiuos veiksnius gydymo, sveikatinimo, turizmo ir poilsio reikmėms, ir kuri atitinka kitus reikalavimus, išdėstytus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. gegužės 12 d. Nutarime Nr. 350 „Dėl kurorto statuso suteikimo gyvenamosioms vietovėms reikalavimų aprašo, kurortinės teritorijos statuso suteikimo gyvenamosioms vietovėms reikalavimų aprašo ir kurorto ar kurortinės teritorijos statuso suteikimo gyvenamosioms vietovėms suteikimo ir panaikinimo taisyklių patvirtinimo“;

Motelio apgyvandinimo paslauga – apgyvandinimo paslauga, teikiama kartu užtikrinant nakvynės, higienos, maitinimo ir poilsio poreikių tenkinimą. Teikiant motelio apgyvandinimo paslaugas, turi būti sudarytos sąlygos transporto priemonėms saugoti ir teikiamos minimalios transporto priemonių priežiūros paslaugos.

Viešbučio apgyvandinimo paslauga – kolektyvinio apgyvandinimo paslauga, teikiama įmonės, kur teikiamos apgyvandinimo kambariuose (numeriuose) paslaugos, įskaitant kasdienę nuomojamų kambarių priežiūrą (valymą, tvarkymą, lovų klojimą) ir aptarnavimą kambariuose;

Svečių namų apgyvandinimo paslauga – apgyvandinimo paslauga, teikiama patalpose su infrastruktūra nakvynės ir higienos poreikiams tenkinti, kuomet maitinimo ir poilsio paslaugos gali būti teikiamos specialiai įrengtose bendro naudojimo patalpose kartu neteikiant viešbučiuose teikiamų papildomų paslaugų, kurioms reikalinga speciali infrastruktūra (pvz.: konferencijų salė, sporto klubas ir pan.).

ĮVADAS

Apgyvandinimo Lietuvoje išlaidų fiksuotųjų įkainių dydžių nustatymo tyrimu (toliau – tyrimas) siekiama nustatyti vidutinius apgyvandinimo (nakvynės) Lietuvoje išlaidų dydžius, taikytinus kaip fiksuotųjų įkainių dydžiai iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamuose projektuose (toliau – projektas).

Šie fiksuotieji įkainiai bus taikomi siekiant sumažinti administracinę naštą projektų vykdytojams, deklaruojantiems projektų vykdančiojo personalo ir (ar) projekto dalyvių apgyvandinimo išlaidas. Šių fiksuotųjų įkainių taikymas leis ženkliai sumažinti projektų vykdytojų administracinio personalo ir įgyvendinančiosios institucijos darbuotojų laiko sąnaudas, paprasčiau planuoti projekto išlaidas rengiant paraiškas ir įgyvendinant projektus.

Tyrimo ataskaitoje nustatyti fiksuotieji įkainiai ir jų dydžiai yra universalūs ir gali būti taikomi pagal 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos prioritetų įgyvendinimo priemonės finansuojamuose projektuose, kuriuose numatoma pripažinti tinkamomis finansuoti apgyvandinimo Lietuvoje išlaidas.

Tyrimas atliktas šiais etapais:

1. atlikta su tyrimo objektu teisės aktų analizė;
2. nustatytos tyrimo prielaidos ir parengta apklausos duomenų rinkimo forma;
3. atlikta rinkos kainų analizė ir skaičiavimai;
4. apskaičiuoti vidutiniai apgyvandinimo Lietuvoje išlaidų dydžiai ir jų pagrindu nustatyti maksimalūs fiksuotųjų įkainių dydžiai.

Tyrimą atliko Lietuvos mokslo taryba ir PPMI GROUP, UAB ekspertai pagal ūkio subjektų grupės PPMI Group, UAB, viešoji įstaiga Viešosios politikos ir vadybos institutas, UAB „PricewaterhouseCoopers“ ir PricewaterhouseCoopers Luxembourg, atstovaujamos PPMI, 2015-01-07 sutartį Nr. 14P-1 su Lietuvos Respublikos finansų ministerija. Tyrimą atnaujino Europos socialinio fondo agentūros metodinės pagalbos skyrius. 2019 m. atnaujinant tyrimą buvo atliekamas tik esamų fiksuotųjų įkainių indeksavimas.

I. TYRIMO METODIKA

I.1. TYRIMO PRIELAIDOS IR DUOMENŲ ŠALTINIAI

Tyrimo atlikimo metu (2016 m.) buvo išanalizuota tuo metu aktuali ir galiojusi teisinė bazė, reglamentuojanti apgyvendinimo paslaugų teikimą Lietuvos Respublikoje, bei iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamų projektų administravimą reglamentuojantys teisės aktai ir metodiniai dokumentai. Išnagrinėti šie teisės aktai:

1. Lietuvos Respublikos turizmo įstatymas;
2. Lietuvos Respublikos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymas;
3. Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymas;
4. Projektų administravimo ir finansavimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. 1K-316 (toliau – PAFT);
5. Valstybinio turizmo departamento prie Ūkio ministerijos (toliau – VTD) direktoriaus 2011 m. lapkričio 21 d. įsakymas Nr. V-141 „Dėl apgyvendinimo rūšių aprašo patvirtinimo“ (2014 m. spalio 28 d. įsakymu Nr. V-222 nauja redakcija) (toliau – Įsakymas V-141);
6. Valstybinio turizmo departamento prie Ūkio ministerijos direktoriaus 2013 m. vasario 28 d. įsakymas Nr. V-50 „Dėl Viešbučių ir motelių klasifikavimo reikalavimų patvirtinimo“;
7. Valstybinio turizmo departamento prie Ūkio ministerijos direktoriaus 2015 m. gegužės 18 d. įsakymas Nr. V-138 „Dėl valstybinio turizmo departamento prie ūkio ministerijos direktoriaus 2013 m. vasario 28 d. įsakymas Nr. V-50 „Dėl Viešbučių ir motelių klasifikavimo reikalavimų patvirtinimo“ pakeitimo“;
8. Rekomendacijos dėl projektų išlaidų atitikties Europos Sąjungos struktūrinių fondų reikalavimams, patvirtintos Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos, Ekonomikos augimo veiksmų programos, Sanglaudos skatinimo veiksmų programos ir 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos valdymo komitetų 2014 m. liepos 4 d. protokolu Nr. 34 (su vėlesniais pakeitimais) (aktuali redakcija nuo 2016 m. gegužės 9 d.) (toliau – Rekomendacijos dėl išlaidų atitikties).

Lietuvos Respublikos turizmo įstatymo 11 str. 2 dalyje numatyta, kad pagal apgyvendinimo paslaugų teikimo organizavimą, pastatų naudojimo paskirtį ir apgyvendinimui skirtų kambarių skaičių yra skiriami privataus ir kolektyvinio apgyvendinimo paslaugų tiekėjai. Kolektyvinio apgyvendinimo paslaugų teikėjas, teikdamas apgyvendinimo paslaugas, turi turėti teisės aktų nustatyta tvarka registruotus ir pagal statinio naudojimo paskirtį (viešbučio ar poilsio) bei apgyvendinimo saugumo ir higienos normų reikalavimus specialiai suplanuotus ir įrengtus viešojo naudojimo pastatą, šių pastatų grupę ir (ar) specialiai apgyvendinimui įrengtą teritoriją, kur yra:

- 1) penki ar daugiau kambarių (numerių) arba specialiai įrengtų aikštelių, skirtų turistams apgyvendinti palapinėse, kemperiuose ar kilnojamosiuose arba stacionariuose nameliuose;
- 2) bendro naudojimo patalpos, skirtos apgyvendinimui organizuoti, poilsio ir (ar) specialioms paslaugoms teikti, higienos poreikiams tenkinti;
- 3) organizuotas užsakymų priėmimas ir aptarnavimas kambariuose (numeriuose) ir teikiama informacija apie apgyvendinimą;
- 4) bendras kambarių (numerių) komercinis valdymas.

Lietuvos Respublikos turizmo įstatymo 12 str. nustatyta, kad tik kolektyvinio apgyvendinimo paslaugų teikėjų – viešbučių, svečių namų, motelių ir kempingų – klasifikavimas yra privalomas. Pagal teikiamų paslaugų kokybę ir

įvairovę viešbučiams, svečių namams, moteliams ir kempingams suteikiamos kategorijos ir klasės. Kitos kolektyvinio ar privataus apgyvendinimo paslaugos gali būti klasifikuojamos savanoriškai.

Tyrimo tikslais nuspręsta tirti tik klasifikuojamų kolektyvinio apgyvendinimo paslaugų teikėjų – viešbučių, svečių namų ir motelių teikiamų paslaugų įkainius, kadangi tokia tyrimo populiacija yra lengvai identifikuojama, žinomas populiacijos elementų skaičius ir kontaktai, todėl galima atlikti reprezentatyvų rinkos kainų tyrimą. Neklasifikuotų paslaugų teikėjų populiacijos dydis nėra žinomas ir gali dažnai kisti, duomenų šaltiniai sunkiai identifikuojami (pavyzdžiui, įvairūs interneto skelbimo portalai), taip pat yra tikimybė, kad neklasifikuoti paslaugų teikėjai gali neužtikrinti kokybiškų ir higienos normas atitinkančių paslaugų teikimo. Remiantis įgyvendinančiųjų institucijų žodine informacija, iš ES struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamų projektų vykdytysis personalas, dalyviai ir (ar) svečiai iš užsienio beveik visais atvejais yra apgyvendinami viešbučiuose, svečių namuose ar moteliuose, todėl apgyvendinimo fiksuotųjų įkainių dydžiai turėtų būti nustatomi analizuojant šio rinkos segmento vidutines kainas, į tyrimo imtį neįtraukiant privačių ar kitų neklasifikuotų apgyvendinimo paslaugų teikėjų.

Į tiriamąją populiaciją taip pat neįtraukiami kempingai (klasifikuojamų paslaugų tiekėjai), kadangi yra labai nedidelė tikimybė, kad šiose apgyvendinimo įstaigose (kurios dažniausiai veikia tik vasaros sezono metu ne miestų teritorijose) bus apgyvendinti projekto darbuotojai, dalyviai ar svečiai, todėl apgyvendinimo kempinguose kainos neturėtų daryti įtakos fiksuotųjų įkainių dydžiams.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos turizmo įstatymo 13 straipsnio nuostatomis, apgyvendinimo paslaugos klasifikuojamos laikantis atitinkamai apgyvendinimo rūšiai taikomos 5 arba 4 žvaigždučių klasifikavimo reikalavimų sistemos, pagal kurią žemiausios klasės apgyvendinimo paslaugos žymimos viena žvaigždučiu. Klasifikavimo reikalavimai turi apimti kiekybinius ir kokybinius kriterijus, pagal kuriuos įvertinama apgyvendinimo paslaugoms teikti turimų statinių architektūra, teritorijos, gyvenamųjų ir bendro naudojimo patalpų suplanavimas ir techninės charakteristikos, kambarių (numerių) ir bendro naudojimo patalpų įrengimas ir įrangos kokybė, turistų priėmimo sąlygos, galimybė pasirinkti kitas teikiamas paslaugas, darbuotojų profesinis pasirengimas (kvalifikacija), aptarnaujančių darbuotojų skaičiaus ir apgyvendinimo vietų skaičiaus santykis, ir kitus bendros teikiamų apgyvendinimo paslaugų kokybės kriterijus.

Apgyvendinimo įstaigos klasę (žvaigždučių skaičių) nustato apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo komisija įsakymu V-141 patvirtintame Apgyvendinimo rūšių apraše nustatyta tvarka, atsižvelgiant į surinktų balų skaičių pagal užpildytą VTD patvirtintos formos viešbučio, motelio, svečių namų ar kempingo klasifikavimo anketą, kurią sudaro 270 klausimų.

Lietuvos Respublikos teisės aktuose nėra apibrėžta sąvoka „ekonomiškosios klasės apgyvendinimo įstaiga“, terminas „ekonomiškoji klasė“¹ vartojamas tik turizmo terminų žodyne, tačiau paprastai ekonomiškosios klasės apgyvendinimo įstaiga laikoma įstaiga, turinti ne daugiau kaip 3*. Aukštesnės klasės (4*–5* klasės) apgyvendinimo įstaigos įprastai priskiriamos „liukso“ klasei, pasižyminčiai svečiui suteikiamomis papildomomis paslaugomis (pvz., baseinu, treniruočių sale) ir komfortu (pvz., chalatas, šlepetės). Vadovaujantis Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių 421.7 papunkčio nuostata, kad „netinkamomis finansuoti išlaidomis laikomos išlaidos, kurios padidina projekto sąnaudas, proporcingai nesukurdamos pridėtinės vertės“ ir Rekomendacijų dėl išlaidų atitikties 10.4 punkte pateikiamu paaiškinimu, kad „netinkamomis finansuoti išlaidomis laikomos projektui sėkmingai įgyvendinti nebūtinoms ir patikimo finansų valdymo principo neatitinkančios išlaidos, pavyzdžiui, projekto vykdytojo poreikius gerokai viršijančių techninių parametru gaminių, prabangaus dizaino (apdailos) gaminių ar gaminių su projekto vykdytojui nereikalingomis funkcijomis (už kurias sumokama papildomai) įsigijimo išlaidos, prabangos prekių ar medžiagų

¹ Ekonomiškoji klasė – žemesnio keleivių aptarnavimo lygio, vietų ar paslaugų kategorija; ekonomiškosios klasės viešbutis – nebrangių ir gerų paslaugų viešbutis. Tokie viešbučiai dažniausiai siūlo mažesnę paslaugų bei patarnavimų pasirinkimą (Šaltinis: <http://www.tourism.lt/lt/naudinga-informacija/turizmo-terminu-zodynas>).

įsigijimo išlaidos, skrydžių pirmąją ar verslo klase išlaidos (išskyrus tinkamai pagrįstus atvejus, pavyzdžiui, kai nėra kitos galimybės), darbo užmokesčio išlaidos asmenims, kurių funkcijos įgyvendinant projektą nebūtinės ar besidubliuojančios“, 4* ir 5* klasės apgyvendinimo įstaigos nėra įtraukiamos į tyrimo imtį, kadangi papildomų ir komforto paslaugų išlaidos laikytinos nebūtinomis sėkmingam projekto įgyvendinimui ir neatitinkančiomis patikimo finansų valdymo principo, todėl tokių paslaugų išlaidos neturėtų daryti įtakos apgyvendinimo fiksuotųjų įkainių dydžiams.

Iš tyrimo imties taip pat nuspręsta eliminuoti 1* klasės apgyvendinimo įstaigas, kadangi jos gali neužtikrinti įprastos apgyvendinimo paslaugų kokybės ir poilsio sąlygų, pavyzdžiui, tokiose apgyvendinimo įstaigose gali nebūti galimybės atsiskaityti mokėjimo kortele, neveikti atskira registratūra, netgi viešoje (bendroje) erdvėje nebūti interneto prieigos, ne visi kambariai gali turėti atskiras sanitarines/higienos patalpas.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, apgyvendinimo fiksuotųjų įkainių dydžius nuspręsta apskaičiuoti reprezentatyvaus tyrimo būdu, įvertinus Lietuvos Respublikos klasifikuotų 2*–3* klasės² kolektyvinio apgyvendinimo įstaigų (viešbučių, motelių ir svečių namų) vidutinės neakcijines 1 asmens nakvynės kainas be pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) standartiniame vienvietyje kambaryje (nesant vienviečių – dviviečiame; jeigu apgyvendinimo įstaiga nenurodo standartinių kambarių kainos – pigiausiame kambaryje) įskaičiavus pusryčius, kadangi daugelyje apgyvendinimo įstaigų pusryčiai yra įskaičiuoti į nakvynės kainą.

Analizės metu tiriamos prielaidos, kad vidutinės apgyvendinimo kainos gali skirtis atsižvelgiant į vietovės statusą (daroma prielaida, kad apgyvendinimo kainos didesnės didžiuosiuose Lietuvos miestuose bei kurortuose) bei sezoną (daroma prielaida, kad apgyvendinimo kainos didesnės sezono metu), todėl duomenys buvo renkami nurodant atitinkamus požymius:

- **vietovės statusas:** „didysis miestas“ (Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos miestų ir rajonų savivaldybių teritorijos³), „kurortas“ (Birštono, Druskininkų, Palangos miesto ir Neringos savivaldybių teritorijos⁴) ir „kitas miestas“ (visos kitos vietovės);

- **sezonas:** sezonu laikomas laikotarpis nuo birželio 1 d. iki rugpjūčio 31 d. ir nuo gruodžio 24 d. iki sausio 1 d., ne sezonu – laikotarpis nuo rugsėjo 1 d. iki gegužės 31 d., išskyrus gruodžio 24 d. – sausio 1 d.).

Tiriamąją populiaciją sudaro oficialiame klasifikuotų apgyvendinimo įstaigų sąrašė⁵ (2016 m. sausio 7 d. datai) nurodytos klasifikuotos 2* ir 3* klasės kolektyvinio apgyvendinimo įstaigos, iš viso 170. Buvo apklausti visi (100 proc.) sąrašė nurodyti apgyvendinimo paslaugų tiekėjai – apklaustų tiekėjų sąrašas pateikiamas tyrimo ataskaitos 1 priede.

² Apgyvendinimo įstaigų 2* plus ir 3* plus klasės tyrimo ataskaitos 2 priede priskirtos 2* ir 3* galutinėms klasėms (pavyzdžiui, 2* plus klasės apgyvendinimo įstaiga priskiriama 2* galutinei klasei)

³ Trys didžiausi pagal gyventojų skaičių Lietuvos Respublikos miestai

⁴ Kurorto statusas šioms vietovėms suteiktas Lietuvos Respublikos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo 3 straipsniu

⁵ Šaltinis: Lietuvos viešbučių ir restoranų asociacija, <http://www.lvra.lt/index.php?4028182606>

I.2. TYRIMO METODIKA

Apgyvandinimo paslaugų teikėjų rinkos kainų apklausa atlikta 2016 m. sausio mėnesį. Visi paslaugų tiekėjai buvo apklausti el. paštu. Negavus reikiamų duomenų iš konkrečios apgyvendinimo įstaigos, buvo naudoti papildomi apklausos metodai – ieškoma apgyvendinimo įstaigos interneto svetainėje skelbiamos informacijos apie apgyvendinimo įkainius ir (arba) apklausama telefonu. Konkretus kiekvienos apgyvendinimo įstaigos apklausos būdas, kurį naudojant buvo nustatyti vidutiniai apgyvendinimo įkainiai, nurodytas tyrimo ataskaitos 1 priedo 9 stulpelyje.

Įvertinus apklausos rezultatus nustatyta, kad 6 apgyvendinimo įstaigos turi būti eliminuotos iš tyrimo imties, kadangi jos nebevykdo veiklos, nebeteikia apgyvendinimo paslaugų arba keičia veiklos vietą ir negali nurodyti apgyvendinimo paslaugų įkainių. Vienas viešbutis yra išnuomotas iki 2016 m. rugsėjo mėnesio ir apgyvendinimo įkainiai apklausos vykdymo metu neskelbiami. Šios į tolesnio tyrimo imtį nepatekusios apgyvendinimo įstaigos tyrimo ataskaitos 1 priede pažymėtos pilka spalva.

164 apgyvendinimo įstaigos buvo sugrupuotos pagal tyrimo ataskaitos I.1 dalyje nurodytą požymį – vietovės statusą. Siekiant įvertinti, ar 2* ir 3* apgyvendinimo įstaigų pasiskirstymas yra tolygus, buvo apskaičiuotas skirtingos klasės apgyvendinimo įstaigų skaičius ir dalis kiekvienoje vietovėje (žr. 1 lentelę). Išanalizavus rezultatus nustatyta, kad visose vietovėse yra daugiau 3* apgyvendinimo įstaigų negu 2*. Ypatingai didelis skirtumas pastebimas kurortuose, kur 2* apgyvendinimo įstaigos sudaro tik 13 proc. tiriamosios populiacijos šioje vietovėje.

1 LENTELĖ. APGYVENDINIMO ĮSTAIGŲ PASISKIRSTYMAS SKIRTINGOSE VIETOVĖSE PAGAL KLASES

Vietovės statusas	Klasė	Apgyvandinimo įstaigų skaičius	Apgyvandinimo įstaigų pasiskirstymo pagal klasę (kiekvienoje vietovėje) koeficientas
1	2	3	4
Didysis miestas	2*	21	0,33
	3*	43	0,67
Kitas miestas	2*	20	0,36
	3*	35	0,64
Kurortas	2*	6	0,13
	3*	39	0,87

Atsižvelgiant į analizės rezultatus, darytina išvada, kad visose vietovėse yra didesnė tikimybė apsigyventi 3* apgyvendinimo įstaigoje (kurioje, tikėtina nakvynės įkainiai yra didesni) negu 2* apgyvendinimo įstaigoje, atitinkamai 3* klasės apgyvendinimo įstaigų įkainiai turi turėti didesnę santykinę vertę skaičiuojant bendrus vidutinius įkainius. Dėl šios priežasties apsispręsta vidutinius apgyvendinimo įkainius kiekvienoje vietovėje, taikytinus kaip fiksuotieji įkainiai, skaičiuoti atsižvelgiant į apgyvendinimo įstaigų pasiskirstymo proporcijas, t. y. vidutinis įkainis apskaičiuojamas kaip 2* ir 3* klasių apgyvendinimo įstaigų nurodytų kainų medianų, padaugintų iš apgyvendinimo įstaigų pasiskirstymo koeficientų (1 lentelės 4 stulpelis), suma. Vidutinių reikšmių skaičiavimas medianos būdu pasirinktas todėl, kad jis leidžia neutralizuoti kraštutiniai mažų ar didelių pavienių reikšmių įtaką ir geriausiai atspindi vidutinę tiriamųjų elementų imties reikšmę.

Detalūs skaičiavimai pateikiami tyrimo ataskaitos 2 priede.

Įvertinus skaičiavimo rezultatus nustatyta, kad buvo patvirtintos abi tyrimo prielaidos, t. y.:

- vidutiniai apgyvendinimo įkainių dydžiai priklauso nuo vietovės statuso (brangiausias apgyvendinimas kurortuose, pigiausias – kituose miestuose);
- vidutiniai apgyvendinimo įkainių dydžiai priklauso nuo sezono (sezono įtaka beveik nejaučiama kituose miestuose – vidutiniai įkainiai sezono ir ne sezono metu skiriasi apie 0,15 Eur/naktį, tačiau labai jaučiama kurortuose, kur vidutiniai įkainiai skiriasi daugiau negu 14 Eur/naktį).

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, nuspręsta nustatyti skirtingus apgyvendinimo fiksuotuosius įkainius, atsižvelgiant į vietovės statusą ir sezoną.

Apgyvendinimo Lietuvoje išlaidų (su pusryčiais) vidutiniai įkainiai buvo apskaičiuoti be PVM. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 19 straipsnio 3 punkto 3 dalimi, iki 2022 m. gruodžio 31 d. teikiamos apgyvendinimo paslaugos yra apmokestinamos lengvatiniu 9 proc. PVM tarifu. Jeigu pusryčiai įskaičiuojami į nakvynės kainą, apgyvendinimo su pusryčiais paslauga taip pat apmokestinama 9 proc. PVM tarifu, tačiau jeigu pusryčiai nėra įskaičiuoti į nakvynės kainą, jiems, kaip ir kitoms maitinimo paslaugoms taikomas 21 proc. PVM tarifas. Pagal apklausos duomenis, iš tirtų 164 apgyvendinimo įstaigų, 36-iose apgyvendinimo įstaigose (21,95 proc. visų apgyvendinimo įstaigų) pusryčiai nėra įskaičiuoti į nakvynės kainą, o juos galima įsigyti papildomai⁶. Šiose apgyvendinimo įstaigose vidutinė papildomai perkamų pusryčių kaina (apskaičiuota medianos būdu) be PVM yra 4,13 eurų, t. y. 21 proc. PVM nuo tos sumos sudaro 0,87 Eur (9 proc. PVM nuo šios sumos sudaro 0,37 Eur). Atitinkamai, dėl PVM tarifo skirtumų, nakvynės kaina su PVM, kai pusryčiai perkami atskirai būtų apie 0,5 Eur didesnė nei tuo atveju, jeigu pusryčiai įskaičiuoti į nakvynės kainą. Kadangi pusryčiai į kainą neįskaičiuoti tik 21,95 proc. apgyvendinimo įstaigų, šis PVM skirtumas vidutiniams apgyvendinimo įkainių dydžiams darytų tik $0,5 * 21,95 / 100 = 0,11$ Eur įtaką. 0,11 eurų sudaro 0,38 proc. nuo mažiausio apgyvendinimo įkainio ($0,11 / 29,00 * 100$), o 5 proc. neviršijanti paklaida laikytina statistiškai nereikšminga, todėl, siekiant fiksuotųjų įkainių taikymo paprastumo, nuspręsta apgyvendinimo (su pusryčiais) Lietuvoje išlaidų vidutinius įkainius su PVM apskaičiuoti vidutiniams įkainiams be PVM pritaikius 9 proc. PVM tarifą, atsižvelgiant į tai, kad didžioji dauguma (beveik 80 proc.) tirtų apgyvendinimo įstaigų siūlo nakvynę su pusryčiais, kai pusryčiai sudaro nedalomą apgyvendinimo paslaugų dalį.

Detalūs skaičiavimų rezultatai pateikiami tyrimo ataskaitos 2 priede.

Atsižvelgiant į tai, kad vartotojų kainų indeksai skelbiami kiekvienam mėnesiui atskirai, ir yra skirtingi, atnaujinant fiksuotąjį įkainį tikslinga imti metines vidutines reikšmes, o ne tam tikrą n-tųjų metų mėnesį. Skaičiuojant vidutines metines reikšmes duomenys yra tikslesni, mažiau svyruojantys bei atspindintys visų metų vidutinį vartotojų kainų indeksą, o ne tik vieno mėnesio.

Atnaujinant Apgyvendinimo Lietuvoje išlaidų fiksuotuosius įkainius, 2016 m. Tyrimo metu nustatyti vidutiniai apgyvendinimo paslaugų įkainiai vienam asmeniui buvo indeksuojami⁷ naudojant Lietuvos statistikos departamento nurodytus 2016 m., 2017 m. ir 2018 m. bendrus šalies apgyvendinimo paslaugų (112) vartotojų kainų vidutinius metinius indeksus. Indeksavimas buvo atliktas 2017 m. vidutinį metinį indeksą – 104,1660 % (2017 m. vidutinė metinė reikšmė) lyginant su 2016 m. vidutiniu metiniu indeksu – 101,6369 % (2016 m. vidutinė metinė reikšmė). Taip pat 2018 m. vidutinį metinį indeksą – 107,3223 % (2018 m. vidutinė metinė reikšmė) lyginant su 2017 m. vidutiniu metiniu indeksu – 104,1660 % (2017 m. vidutinė metinė reikšmė). Detalūs skaičiavimai pateikiami 4 priede. Atnaujinti fiksuotieji įkainiai pateikti 2 lentelėje.

⁶ Papildomai perkamų pusryčių kaina be PVM buvo įskaičiuota į apgyvendinimo su pusryčiais įkainius be PVM.

⁷ Apgyvendinimo paslaugų indeksas – tai santykinis dydis, rodantis, kaip kinta apgyvendinimo paslaugų kainos, lyginant su atitinkamu laikotarpiu: reikšmė, viršijanti 100 %, rodo augimą laikui bėgant, o nesiekianti 100 % – sumažėjimą.

II. TYRIMO REZULTATAI

Remiantis tyrimo ataskaitos I dalyje pateikiama metodika ir tyrimo ataskaitos 2 ir 4 prieduose pateikiamais skaičiavimo rezultatais, nustatomi apgyvendinimo Lietuvoje fiksuotųjų įkainių dydžiai pateikiami 2 lentelėje.

2 LENTELĖ. APGYVENDINIMO LIETUVOJE FIKSUOTŲJŲ ĮKAINIŲ DYDŽIAI

Vietovės statusas	Apgyvendinimas (su pusryčiais) ne sezono metu, be PVM, 1 asm., Eur/naktį	Apgyvendinimas (su pusryčiais) sezono* metu, be PVM, 1 asm., Eur/naktį	Apgyvendinimas (su pusryčiais) ne sezono metu, su PVM, 1 asm., Eur/naktį	Apgyvendinimas (su pusryčiais) sezono* metu, su PVM, 1 asm., Eur/naktį
1	2	3	4	5
Didysis miestas (Vilniaus Kauno ir Klaipėdos miestų ir rajonų savivaldybių teritorijos)	37,96	42,99	41,38	46,86
Kitas miestas	30,62	30,78	33,38	33,55
Kurortas (Birštono, Druskininkų, Palangos miesto ir Neringos savivaldybių teritorijos)	40,23	55,15	43,85	60,12

*Pastaba: Sezonu laikomas laikas nuo birželio 1 d. iki rugpjūčio 31 d. ir nuo gruodžio 24 d. iki sausio 1 d.

Projektų vykdytojams, kurie turi galimybę PVM įtraukti į atskaitą (pavyzdžiui, kai už apgyvendinimo paslaugas moka ne fizinis, o juridinis asmuo), taikomi 2 lentelėje nustatyti fiksuotųjų įkainių dydžiai be PVM, o projektų vykdytojams, kurie neturi galimybės PVM įtraukti į atskaitą, taikomi fiksuotųjų įkainių dydžiai su PVM. Jeigu apmokamos trečiųjų šalių projekto dalyvių apgyvendinimo išlaidos, kai apgyvendinimo kompensacija išmokama fiziniam asmeniui, taikomas fiksuotasis įkainis su PVM.

Taikant fiksuotuosius įkainius, apgyvendinimo vieta laikoma kelionės ar komandiruotės paskirties vieta arba renginio vieta (pavyzdžiui, jeigu pagal fiksuotuosius įkainius apmokamos projekto dalyvių apgyvendinimo išlaidos).

Apgyvendinimo Lietuvoje išlaidų suma, apmokama taikant fiksuotuosius įkainius, apskaičiuojama apgyvendinimo Lietuvoje išlaidų fiksuotąjį įkainį padauginus iš nakvynių skaičiaus.

Kadangi beveik 80 proc. į tyrimo imtį patekusių apgyvendinimo įstaigų nurodė, kad pusryčių kaina yra įskaičiuota į bendrą apgyvendinimo paslaugų kainą, t.y. apskaitos dokumentuose pusryčių kaina atskiria nenurodoma, ši praktika laikytina įprasta apgyvendinimo įstaigų praktika, todėl, vadovaujantis Rekomendacijų dėl išlaidų atitikties 184 punkto nuostatomis, taikant apgyvendinimo Lietuvoje fiksuotuosius įkainius, kai darbuotojui išmokami dienpinigiai,

tinkamomis finansuoti išlaidomis gali būti pripažįstama visa darbuotojui išmokėta dienpinigių suma, neviršijanti 100 proc. Lietuvos Respublikos finansų ministro patvirtintos dienpinigių normos.

Projekto išlaidoms, kurios apmokamos taikant šioje tyrimo ataskaitoje nustatytus fiksuotuosius įkainius, pagrįsti projekto vykdytojas su mokėjimo prašymais turėtų pateikti suvestinę pažymą, kurios forma pateikiama tyrimo ataskaitos 3 priede.

III. NUSTATYTŲ FIKSUOTŲJŲ DYDŽIŲ TAIKYMAS

Tyrimo ataskaitos II dalyje nustatyti apgyvendinimo Lietuvoje išlaidų fiksuotųjų įkainių dydžiai taikomi nuo tyrimo ataskaitos įsigaliojimo dienos. Tyrimo ataskaitos rezultatai skelbiami interneto svetainėje <http://www.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/supaprastinto-islaidu-apmokejimo-tyrimai>.

Fiksuotųjų dydžių perskaičiavimo sąlygos. Šioje tyrimo ataskaitoje nustatyti fiksuotųjų įkainių dydžius rekomenduojama perskaičiuoti vieną kartą per metus iki einamųjų metų II ketvirčio pabaigos, pagal Lietuvos statistikos departamento paskelbtą apgyvendinimo paslaugų (112) vartotojų kainų indeksą. Indeksų reikšmės turi būti apskaičiuojamos kiekvienų n-tųjų metų mėnesiui ir yra naudojamos n-tųjų metų skaičiavimuose. Pirmasis fiksuotųjų įkainių perskaičiavimas atliekamas 2018 m. Baziniu laikotarpiu laikomas 2016 m. indeksas. Svarbu pastebėti, kad Lietuvos statistikos departamento duomenų bazėse vartotojų kainų indeksai yra pateikiami mėnesio periodiškumu. Dėl šios priežasties indeksuojant paslaugų kainas yra skaičiuojami kainų indeksų metiniai vidurkiai pagal įvestas mėnesines indeksų reikšmes. Tai reiškia, kad duomenys yra imami kiekvieno mėnesio atskirai, tačiau galutinė indeksuota kaina tyrimo objektui yra apskaičiuojama pagal atitinkamų metų 12-os mėnesinių indeksų aritmetinį vidurkį (pavyzdžiui 2018 m. atnaujinimas atliekamas lyginant 2017 m. (n-tieji metai) ir 2016 m. (n-1 metai) vartotojų kainų indeksų vidutines metines reikšmes). Vėlesnius atnaujinimus rekomenduojama atlikti iki einamųjų metų II ketvirčio pabaigos, praeitų metų vidutines reikšmes lyginant su už praeitų metų vidutinėmis reikšmėmis. Siekiant palengvinti fiksuotojo įkainio atnaujinimo procesą, parengiama tyrimo objekto skaičiuoklė (4 priedas).

Papildomai, apgyvendinimo Lietuvoje išlaidų fiksuotieji įkainiai perskaičiuojami pasikeitus Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytam apgyvendinimo paslaugoms taikomam PVM tarifui.

Perskaičiavus fiksuotųjų įkainių dydžius, tyrimo ataskaita išdėstoma nauja redakcija, nurodant naujos redakcijos įsigaliojimo datą. Perskaičiuoti fiksuotieji įkainiai taikomi sutartims, kurios sudaromos po perskaičiuotų fiksuotųjų įkainių įsigaliojimo.

Siekiant fiksuotųjų įkainių taikymo paprastumo ir atsižvelgiant į tai, kad projektų vykdytojai pagrįsdami projekto biudžetą iš anksto planuoja apgyvendinimo išlaidų sumą, konkrečiam projektui taikomi apgyvendinimo Lietuvoje išlaidų fiksuotųjų įkainių dydžiai nustatomi projekto sutartyje pagal projekto sutarties įsigaliojimo metu galiojančius fiksuotųjų įkainių dydžius ir nėra keičiami projekto įgyvendinimo metu.

Tuo atveju, kai audito ar kitos institucijos nustato, kad supaprastintai apmokamų išlaidų dydis ar jo taikymo sąlygos buvo netinkamai nustatyti (tais atvejais, kai dydis turėjo būti mažesnis arba kitaip taikomas), patikslintas dydis ar jo taikymo sąlygos yra taikomi jau įgyvendinamų projektų veiksniams, vykdomų nuo dydžio ar jo taikymo sąlygų patikslinimo įsigaliojimo dienos, išlaidoms apmokėti⁸.

Fiksuotųjų dydžių vertinimas projektų administravimo etape. Projekto išlaidoms, kurios apmokamos taikant fiksuotąjį įkainį pagrįsti, projekto vykdytojas su mokėjimo prašymu turi pateikti pažymą dėl apgyvendinimo Lietuvoje išlaidų apskaičiavimo taikant fiksuotuosius įkainius (3 priedas), taip pat rezultatą pagrindžiančius dokumentus.

⁸ PAFT 428¹ punktas

PRIEDAI

1. Bendras apgyvendinimo įstaigų sąrašas;
2. Vidutinės apgyvendinimo Lietuvoje išlaidos;
3. Pažyma dėl apgyvendinimo Lietuvoje išlaidų apskaičiavimo taikant fiksuotuosius įkainius;
4. Tyrimo objekto skaičiuoklė.

Tyrimo atnaujinimas finansuotas iš Techninės paramos lėšų (projektas Nr. 11.0.1-CPVA-V-201-01-0030 „Europos socialinio fondo agentūra – metodinės pagalbos ir konsultacijų teikimas“).

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa
